

Santa Liberdade

Margarita Ledo Andi6n, 2004

Aquest documental reconstrueix el segrest del transatlàntic Santa Maria que van dur a terme un grup d'antifeixistes portuguesos i gallecs l'any 1961

Retrobar hist6ries

La hist6ria sempre sorprèn, per moltes raons, i segurament, una n'és la condició humana i les seves obstinacions, diguem-ne obsessions o bé ideals. Per aix6, hom coincidirà a reconèixer no haver sentit mai parlar de la *Santa Liberdade*, i aix6 és perquè potser els que escrivim no tenim prou anys i potser hauríem de recórrer a la mem6ria dels nostres pares o dels nostres avis per demanar-los alguna referència.

La hist6ria és la següent. L'any 1961 l'autoproclamat Directorio Revolucionario Ibérico de Liberación (DRIL) va aparèixer del no res posicionant-se en contra de les dictadures d'Antonio de Oliveira Salazar a Portugal, i del general Franco a Espanya. La seva acció fou l'ocupació del transatlàntic portuguès *Santa Maria*, que feia el viatge entre Veneçuela i

Galícia. Durant els tretze dies que va durar el segrest, els ocupants van rebatejar simbòlicament el vaixell com la *Santa Liberdade*.

La lluita antifeixista

La gallega Margarita Ledo és professora de Ciències de la Comunicació a la Universitat de Santiago de Compostela, i aquest és el seu primer llargmetratge. Ens acosta a un aspecte més de la lluita contra Salazar i Franco que es va dur a terme des de molts fronts. En aquest cas, un grup de vint-i-quatre antifeixistes portuguesos i gallecs que van decidir segrestar un vaixell de passatgers per tal de cridar l'atenció internacional dels mitjans de comunicació sobre la situació política a la Península. També volien posar de manifest les contradiccions de les potències mundials, que «beneïen», amb la seva tolerància, aquests règims

repressius. Es tractava d'un segrest polític: el primer d'un vaixell d'aquestes dimensions (21.000 tones).

L'anomenada «Operación Dulcinea» va iniciar-se el 22 de gener de 1961. El DRIL estava encapçalat per Humberto Delgado i Enrique Galvao, portuguesos; i Xose Velo i Jorge Fernández de Soutomaior, gallecs, tots exiliats a Veneçuela i Brasil. Aquests homes van assaltar el vaixell, amb centenars de passatgers a bord, quan aquest es dirigia a Vigo.

El segrest va durar tretze dies, durant tres dels quals no se'n va saber res. El mateix president dels Estats Units, J. F. Kennedy va enviar vaixells per neutralitzar-los. Durant els dies de negociacions els governs portuguès i espanyol volien poc menys que torpedejar el transatlàntic. Finalment, el

president del Brasil, Janio Quadros, va donar asil polític als assaltants, i el *Santa Liberdade* va arribar a Recife.

Margarida Ledo utilitza com a fil conductor del documental els testimonis de Federico Fernández Ackerman, Camilo Tavares Mortagua, Victor Velo Pérez, membres del DRIL que hi van participar. Sens dubte, és un extraordinari exercici de recerca per recuperar la memòria històrica d'un fet pràcticament oblidat –volgudament per part del règim franquista- retrobar imatges i personatges, i restaurar tota la significació política del fet i la grandesa dels seus protagonistes.

Des de l'òptica neuròtica actual, hom pot considerar l'acció d'aquells homes com a terrorisme –durant l'assalt va morir un membre de la tripulació. Ignacio Ramonet apunta aquesta reflexió, però s'afana a recordar que els protagonistes del documental un i altre cop expliquen que entre els seus objectius no hi havia els de fer córrer la sang ni aterroritzar els viatgers. Sens dubte, encara eren romàntics, tot veient de fons la barbàrie actual d'uns bàndols i els altres.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Margarita Ledo Andión

Guió: : Margarita Ledo Andión

Producció: Xosé Lois Ledo

Fotografia: Luis Abramo Campos, Rui Poças

Música: Manuel Rodeiro

Muntatge: Manu Mayo, Margarita Ledo Andión

Nacionalitat: Espanya

Any: 2004

Durada: 87 min.

Equip Artístic

Personatges reals

Filmografia

2004

Santa Liberdade